

JAN HERMAN BODEMAN

De smokkelende koopvaartkapitein

BUSSUM Jan Herman Bodeman, geboren in 1761 in het Duitse Menshagen, bouwde een vermogen op als kapitein en koopman tijdens de Hollandse en Bataafse Republiek, onder koning Lodewijk Napoleon en Napoleon. Hij zeilde met het kaagschip FREDERIK van 1802 t/m 1809 en in 1814 - 1815 met de gaffelkaag MARIA, steeds varende van Texel naar Emden en dan naar Londen.

Een gewaagde onderneming, want Napoleon had handel tussen delen van het Franse keizerrijk (zoals Nederland) en Engeland uitdrukkelijk verboden! De kranten vermeldden aankomst en vertrek van kapitein Bodeman, maar de scheepsladingen bleven geheim. De winst belegde Bodeman vanaf 1811 in Bussum met de aankoop van elf stukken hei- en bosland in het Spiegel, totaal 15 hectare, een veilige belegging.

"Lustoord Bussum"

Bodeman trouwde in 1792, 31 jaar oud, met de 23-jarige Johanna van Toorn, een Amsterdamse geboren in 1769, koopvrouw en dochter van de molenaar van één van de 16 molens op stadswalbastions van oud Amsterdam. Johanna gaf het leven aan Jan in 1794, Pieter in 1796, Maria in 1800, Willem in 1806 en Heinrich in 1807. Het gezin woonde in de smalle Vrede-

■ Kaagschip.

burgsteeg 3, dichtbij de Zeedijk, reden genoeg om op zoek te gaan naar een buitenhuis in het dorp Bussum. In 1821 startte de bouw van een herenhuis, gelegen in de driehoek die wordt gevormd door de zandweg Dorpstraat (nu Brinklaan) en de zandpaden die later de Veerstraat en de Nassaulaan zouden worden. Het bakstenen huis kreeg geen rietdak zoals de boerenstulpen, maar een pannendak en droeg de naam Delta. Bodeman overleed in Delta op 9 april 1826, 65 jaar oud.

■ Simon Hendrik Veer en Anna Catharina (tekening Gerard Hoogendijk).

■ Willem Bodeman: Winterlandschap 1838.

■ Willem Bodeman, getekend door Jan Koelman in 1843.

Molenaar – landbouwer – kunst-schilder

Na Bodemans overlijden besloot Johanna Bodeman – van Toorn om voorgoed van de Vredenburgsteeg 3 naar Delta te verhuizen. Zoon Pieter werd net als zijn ooms Van Toorn in Amsterdam molenaar, namelijk van de korenmolen De Volharding, een stellingmolen gebouwd in 1839, op de hoek van de zandpaden die nu Brinklaan en Nieuwe Englaan heten. Zijn broer Jan werd landbouwer. Hij overleed in 1846, 52 jaar oud. Broer Willem ging in opleiding bij kunstschilder Barend Koekoek en werd een bekwaam landschapsschilder in romantische stijl.

Kapitein op de grote vaart

Dochter Maria trouwde op 6 januari 1829 met kapitein Simon Hendrik Veer, geboren in 1795 in Emden. Ze woonden op de Amsterdamse Brouwersgracht, waar op 30 december 1829 zoon-tje Hendrik Simon werd geboren. Kapitein Veer werkte in dienst van de firma Voûte & Co., reders en importeurs van producten uit Nederlands-Indië. Hij was in 1825 kapitein van fregat Kornelia

(370 ton), in 1826 – 1828 van fregat Zeemeeuw (360 ton), in 1829 -1835 van fregat Anna Catharina (450 ton) en in 1837 - 1843 van fregat Elisabeth Anthonia (862 ton).

Op de heenweg, van Amsterdam naar Batavia, vervoerde kapitein Veer voor de firma Voûte ook militairen naar Oost-Indië. Op de terugweg, van Batavia naar Texel, werden de fregatten vol geladen met koffie, tabak, thee, kruiden en onderin tropisch hout. Het leven was kwetsbaar. De Oprechte Haarlemsche Courant van 14 juni 1831 vermeldt het overlijden van Jan Richtingen Meijer, 30 jaar, opperstuurman van de Anna Catharina van kapitein S.H. Veer tijdens de reis van Batavia naar Japan. Zijn vrouw hoorde pas na 180 dagen van het verlies. Ook kapitein Veer, teruggekeerd van Batavia, hoorde geschokt dat zijn "enigste lieveling", Hendrik Simon, zeven-een-half jaar oud, op 14 juli 1837 was overleden.

Kapitein op land

In 1842, 47 jaar oud, stapte Simon Veer aan wal. Hij was al vele jaren bestuurslid van College

Zeemanshoop, gesticht ter ondersteuning van slachtoffers van de zeevaart: arbeidsongeschikten, weduwen en wezen. Hij werd lid van de Commissie van Toezicht van 't Zeevaarkundig Onderwijs en medeopsteller van Reglement van Wis- en Zeevaarkundig Onderwijs. Nadat weduwe Johanna Bodeman – Van Toorn in 1842, 73 jaar oud, was overleden en nadat ook haar zoon Jan op 11 maart 1846 was gestorven, verhuisden Simon Veer en Maria Bodeman van de Brouwersgracht naar Delta. In Bussum werd Simon diaken en ouderling van de Nederlands Hervormde Kerkgemeente. Na het overlijden van Maria op 12 januari 1871 verzorgde Jannetje Rookhuyzen – de Jager de oud-kapitein. Jannetje kreeg een baby, een meisje. Het kreeg de naam Anna Catharina, de naam van het fregat waarop kapitein Veer voer toen hij zelf vader werd. Zo kon Veer zich toch nog grootvader voelen van deze kleine Anna Catharina. Hij overleed op 14 oktober 1884, 88 jaar oud.

Bronnen:

G. Langemeijer: Villa Delta, jrg. 4 nrs. 2 en 3 in Contactblad Historische Kring Bussum; Maritiem-Historische Databank voor schip en kapitein; Zeetijdingen 1798 – 1810; Archief Gooi en Vechtstreek en Stadsarchief Amsterdam.

Gerard Hoogendijk

■ Molen De Volharding.